

Torsdagen den 6 april 2017

P8_TA(2017)0126

Vitryssland

Europaparlamentets resolution av den 6 april 2017 om situationen i Vitryssland (2017/2647(RSP))

(2018/C 298/08)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av sina tidigare resolutioner och rekommendationer om Vitryssland, inklusive om den europeiska grannskapspolitiken,
- med beaktande av uttalandena av den 27 mars 2017 från ordföranden för parlamentets delegation för förbindelserna med Vitryssland, av den 17 mars 2017 från Europeiska utrikestjänstens talesperson, av den 14 och 28 mars 2017 från FN:s särskilda rapportör om situationen för de mänskliga rättigheterna i Vitryssland, av den 24 mars 2017 från OSSE:s parlamentariska församling, av den 17 och 26 mars 2017 från direktören för OSSE/ODIHR, av den 27 mars 2017 från OSSE:s parlamentariska församlings kommitté för de mänskliga rättigheterna och av den 29 mars 2017 från övervakningsorganet till skydd för människorättsförsvarare om den senaste tidens gripanden av fredliga demonstranter och olagliga frihetsberövanden i Vitryssland,
- med beaktande av rådets slutsatser om Vitryssland, i synnerhet slutsatserna av den 15 februari 2016, enligt vilka de restriktiva åtgärderna mot 170 personer och tre vitryska företag upphävdes,
- med beaktande av rådets beslut (Gusp) 2017/350 av den 27 februari 2017⁽¹⁾, enligt vilket de restriktiva åtgärderna mot Vitryssland förlängdes till den 28 februari 2018; åtgärderna inbegriper ett vapenembargo såväl som frysning av tillgångar och reseförbud mot fyra personer som uppfördes på förteckningen i samband med de ouppklarade försvinnandena av två oppositionspolitiker, en affärsman och en journalist 1999 och 2000,
- med beaktande av parlamentsvalet den 11 september 2016 och presidentvalet den 11 oktober 2015; med beaktande av de många förklaringarna från de vitryska myndigheterna om att vissa av OSSE/ODIHR:s rekommendationer efter presidentvalet 2015 skulle genomföras före parlamentsvalet 2016, och med beaktande av OSSE/ODIHR:s slutrapport av den 28 januari 2016 om presidentvalet i Vitryssland den 11 oktober 2015,
- med beaktande av rapporten från Internationella federationen för mänskliga rättigheter (FIDH) och människorättsorganisationen "Vjasna" om tvångsarbete och omfattande kränkningar av arbetstagares rättigheter i Vitryssland,
- med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och FN:s deklaration om människorättsförsvarare, FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,
- med beaktande av artiklarna 135.5 och 123.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:
 - A. Den vitryska regeringen har infört presidentdekret nr 3 om "förebyggande av socialt beroende", den så kallade "skatten på socialt parasiterande", som undertecknades av president Aleksandr Lukasjenko 2015 och började tillämpas i februari 2017 – detta dekret föreskriver sanktioner mot arbetslösa genom att ålägga dem en särskild skyldighet att finansiera offentliga utgifter. Dessa sanktioner kan vara allt ifrån en avgift på omkring 240 euro, vilket är ungefär två tredjedelar av en genomsnittlig månadsinkomst i Vitryssland, till tvångsarbete för personer som har arbetat mindre än 183 dagar på ett år. Dekretet fick omfattande kritik från allmänheten, aktivister och journalister.

⁽¹⁾ EUT L 50, 28.2.2017, s. 81.

Torsdagen den 6 april 2017

- B. Sedan den 17 februari och under hela mars 2017 har fredliga massdemonstrationer med tusentals människor hållits i ett dussintal städer i hela Vitryssland, trots påtryckningar från statliga medier och säkerhetsstyrkor, inklusive i närvaro av beväpnade medlemmar som skulle skingra demonstrationerna, i reaktion mot antagandet av presidentdekret nr 3, och mot byggnationen av ett företagscentrum nära Kurapaty, en minnesplats för Stalins offer.
- C. Myndigheterna har reagerat våldsamt på dessa demonstrationer, särskilt den 25–26 mars 2017. Fredliga demonstrationer försökte gå utefter Minsks huvudgata på Frihetsdagen den 25 mars, men stoppades av en kedja av kravallpolis. Säkerhetsstyrkorna har angripit demonstranterna och slagit kvinnor, underåriga och äldre. Hundratal demonstranter har gripits, inklusive vitryska och utländska journalister som rapporterade om händelserna. Minst 700 personer har frihetsberövats i Minsk, bland dem människor som var ofrivilliga åskådare.
- D. Ett stort antal människorättsförsvarare greps när de observerade de fredliga demonstrationerna. Vid dagens slut den 27 mars 2017 hade enligt människorättsorganisationen "Vjasna" totalt 177 personer fått rättsliga avgöranden om administrativa påföljder för sitt deltagande i demonstrationerna den 25 mars, av vilka 74 stycken resulterade i administrativt frihetsberövande och 93 stycken i böter. Fler än 100 medlemmar av oppositionen greps i förebyggande syfte före demonstrationerna.
- E. 27 personer, däribland Zmitser Dasjkevity, en före detta politisk fånge och ledare av "Young Front"-rörelsen, har gripits, anklagade för att ha planerat ett upplopp med grupper som tränats i Ukraina, Polen och Litauen. Det brott de anklagas för är belagt med fängelsestraff i upp till tre år. Kommittén för statens säkerhet (KGB) vägrar att lämna ut uppgifter om hur många som gripits i samband med det så kallade målet om massupplopp.
- F. Mikalaj Statkevity, en centralgestalt inom oppositionen och före detta presidentkandidat, som förväntades leda demonstrationen i Minsk, greps och hölls i förvar i en KGB-förvarsanläggning i tre dagar, utan någon information om var han fanns. Sergej Kulinitj och Sergei Kuntsevity greps också. Uladzimir Njakljajeu, en välkänd vitrysk poet och presidentkandidat 2010 frihetsberövades också olagligt före demonstrationen den 25 mars 2017, och behövde till följd av detta uppsöka sjukhus på grund av sitt försämrade hälsotillstånd. Ett antal medborgaraktivister, däribland Pavel Sevjarinets, Vitali Rymashevski, Anatol Liabedzka och Juri Hubarevich, greps under mars månad 2017. Den 23 mars greps Ales Lahvinets, vice ordförande för Frihetsrörelsen, i Minsk. Omkring 60 människorättsobservatörer greps i förebyggande syfte.
- G. Den 25 mars 2017 genomfördes en polisrazzia i människorättsorganisationen Vjasnas kontor i den vitryska huvudstaden, och minst 57 personer som observerade de pågående fredliga protesterna greps. Därför greps andra människorättsförsvarare, såsom Oleg Voltjek, chef för människorättsorganisationen "Juridisk hjälp för allmänheten", och Anatoli Poplavni, medlem i människorättsorganisationen Vjasnas Gomel-avdelning, och dömdes till korta fängelsestraff. Leonid Sudalenka, medlem i Vjasna, greps också och dömdes för att ha lagt fram mer än 200 medborgarklagomål mot bestämmelserna i ovan nämnda presidentdekret nr 3.
- H. Enligt Vitryska journalistförbundet har 120 fall av kränkningar av journalisters rättigheter registrerats. Internet stängdes ner i hela landet och journalister har påförts sanktioner för att ha följt händelserna eller dömts till fängelse efter anklagelser om huliganism eller om att inte ha följt polisens order. Vissa av dem väntar fortfarande på rättegång. Mer än 20 fall av trakasserier av Belsat TV-reportrar har registrerats sedan den 12 mars 2017, och den 31 mars 2017 gjorde polisen en razzia och genomsökning av Belsat TV-kontoret, och viss utrustning beslagtogs och avlägsnades.

Torsdagen den 6 april 2017

- I. Dessa händelser är de allvarligaste som har inträffat sedan det hårda tillslaget mot demonstrationer 2010 och kan anses vara ett beklagligt bakslag. Denna nya våg av förtryck kommer exakt ett år efter EU:s beslut om att återuppta förbindelserna med Vitryssland.
 - J. Vitryssland är medlem i OSSE och har gått med på att respektera rätten att delta i fredliga sammankomster och föreningsfriheten. De ovannämnda massgripandena, övervåldet mot demonstranter och de rapporterade razziorna mot organisationer i det civila samhället är tydliga brott mot dessa åtaganden.
 - K. Vitryssland är det enda landet i Europa som fortfarande verkställer dödsstraff. Det första dödsstraffet under 2017 utdömdes den 17 mars 2017.
 - L. I februari 2016 hävde EU de flesta av de restriktiva åtgärderna gällande vitryska statstjänstemän och juridiska personer, som ett tecken på god vilja för att uppmuntra Vitryssland att förbättra situationen avseende mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstaten. Rådet underströk den 15 februari 2016 i sina slutsatser om Vitryssland behovet att stärka samarbetet mellan EU och Vitryssland på ett antal ekonomi-, handels- och stödrelaterade områden, vilket skulle göra det möjligt för Vitryssland att ansöka om finansiering från EIB och EBRD.
 - M. Den svåra ekonomiska situationen i Vitryssland ser ut att kunna förvärras ytterligare och viktiga sektorer befinner sig fortfarande i statlig ägo och omfattas av ett administrativt styr- och kontrollsystem. Vitrysslands beroende av Rysslands ekonomiska stöd ökar kontinuerligt.
 - N. Ett av syftena med Vitrysslands deltagande i det östliga partnerskapet och dess parlamentariska gren Euronest är att intensifiera samarbetet mellan landet och EU. Det vitryska parlamentet har ingen officiell status i den parlamentariska församlingen Euronest.
 - O. Vitryssland ingår i Organisationen för fördraget för kollektiv säkerhet och deltar tillsammans med Ryssland i de gemensamma militärmanövrerna Zapad 2017, som omfattar scenarier med angrepp mot landets västra grannländer, bland annat med simulerad användning av kärnvapen, vilket kan inverka negativt på säkerheten och den nationella suveräniteten i Republiken Vitryssland och regionen.
 - P. EU stöder helhjärtat en stabil, demokratisk och blomstrande framtid för Vitryssland till gagn för befolkningen. Betydande förbättringar vad gäller yttrandefriheten och mediefriheten, respekt för vanliga medborgares och oppositionsaktivisters politiska rättigheter samt respekt för rättsstaten och de grundläggande rättigheterna är alla förutsättningar för bättre förbindelser mellan EU och Vitryssland.
1. Europaparlamentet fördömer de våldsamma attackerna mot fredliga demonstranter och repressalierna före och under demonstrationerna den 25 mars 2017. Parlamentet betonar att trots det internationella samfundets uppmaning till återhållsamhet agerade säkerhetstjänsterna urskillningslöst och olämpligt. Parlamentet uttrycker oro över den senaste utvecklingen i Vitryssland och framhåller att det finns ett klart behov av en bredare demokratiseringsprocess i landet.
 2. Europaparlamentet fördömer de otillbörliga begränsningarna av rättigheten att hålla fredliga sammankomster, yttrandefriheten och föreningsfriheten, däribland för personer som uttrycker åsikter om sociala och andra offentliga frågor, och framför allt trakasserier och frihetsberövandet av oberoende journalister och medlemmar av oppositionen, människorättsaktivister och övriga demonstranter.
 3. Europaparlamentet uppmanar de vitryska myndigheterna att omedelbart och ovillkorligen frige och dra tillbaka alla anklagelser mot alla fredliga demonstranter, journalister, människorättsförsvarare, aktivister inom det civila samhället och oppositionella som har frihetsberövats i samband med den nuvarande vågen av demonstrationer. Parlamentet anser att förebyggande gripanden är totalt oacceptabla och uppmanar med kraft myndigheterna att omedelbart lämna ut uppgifter om alla gripna till de anhöriga och den bredare allmänheten.

Torsdagen den 6 april 2017

4. Europaparlamentet upprepar att användningen av våld mot någon som utövar sin rätt att fredligt demonstrera inte kan motiveras under några som helst omständigheter, och att undertryckandet av rätten till yttrandefrihet och föreningsfrihet strider mot Vitrysslands internationella åtaganden och Republiken Vitrysslands konstitution. Parlamentet uppmanar med kraft Vitrysslands regering att inleda en öppen dialog med sina medborgare, oberoende civilsamhällsorganisationer och oberoende medier.
5. Europaparlamentet uppmanar med kraft de vitryska myndigheterna att omedelbart göra en grundlig och opartisk utredning av alla påståenden om godtyckliga frihetsberövanden och andra kränkningar av demonstranternas rättigheter i samband med de senaste demonstrationerna. Parlamentet varnar om att om sådana utredningar inte görs kan EU komma att tillämpa nya restriktiva åtgärder mot de högsta vitryska tjänstemännen som är ansvariga för den senaste tidens våldsamma attacker.
6. Europaparlamentet uppmanar med kraft myndigheterna att upphöra med de politiskt grundade trakasserierna mot oberoende medier, och att sätta stopp för administrativa åtal och godtycklig användning av avsnitt 2 i artikel 22.9 i förvaltningslagen mot frilansjournalister för att ha samarbetat med utländska medier utan ackreditering, vilket begränsar rätten till yttrandefrihet och informationsspridning.
7. Europaparlamentet uppmanar med kraft de vitryska myndigheterna att upphöra med trakasserierna av civilsamhället, att tillåta offentliga organisationer att i rättsligt avseende verka fullt ut och fritt, att utan dröjsmål upphäva artikel 193.1 i strafflagen, som gör det straffbart att organisera eller delta i icke-registrerade offentliga förenings- och organisationers verksamhet, och att tillåta offentliga sammanslutningar och föreningar att verka fullt ut, fritt och obehindrat i rättsligt avseende, inbegripet nationella minoriteter och deras oberoende organisationer.
8. Europaparlamentet uppmanar med kraft OSSE:s parlamentariska församling, som planerar hålla sin 26:a årliga session i Minsk i juli 2017, att beakta de senaste händelserna i Vitryssland och att som ett minimum se till att involvera politiska demokratiska oppositionspartier, oberoende medier och civilsamhällesorganisationer.
9. Europaparlamentet uppmanar den vitryska regeringen att inleda en konstruktiv dialog med oppositionen och civilsamhällesorganisationerna samt att fullt ut samarbeta med FN:s särskilda rapportör om människorättssituationen i Vitryssland och genomföra reformer som uteblivit alldeles för länge för att skydda de mänskliga rättigheterna och stärka demokratin. Parlamentet uppmanar utrikestjänsten och kommissionen att fortsätta och stärka sitt stöd till civilsamhällesorganisationer i Vitryssland och utomlands. Parlamentet betonar i detta sammanhang behovet att stödja alla oberoende informationskällor för det vitryska samhället, inklusive medier som sänder på vitryska och från utlandet. Parlamentet uppmanar vidare EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter att undersöka olika sätt att främja fullständigt och effektivt skydd av de mänskliga rättigheterna i Vitryssland.
10. Europaparlamentet rekommenderar upphävande av presidentdekret nr 3, som är en godtycklig, sträng och moraliskt tvivelaktig åtgärd som kränker internationella mänskliga rättigheter och beräknas drabba mer än 470 000 vitryssar.
11. Europaparlamentet kräver att mandatet för FN:s särskilda rapportör om människorättssituationen i Vitryssland förlängs. Parlamentet uppmanar den vitryska regeringen att erkänna mandatet och fullt ut samarbeta med den särskilda rapportören. Parlamentet uppmanar utrikestjänsten att bättre samordna EU:s politik gentemot Vitryssland med FN:s särskilda rapportör. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att främja och stödja ett förlängt mandat för FN:s särskilda rapportör för att fortsätta övervaka situationen i landet.
12. Europaparlamentet uppmanar de vitryska myndigheterna att utan dröjsmål, och i samarbete med internationella parter, återuppta arbetet med en övergripande valreform inom ramen för den bredare demokratiseringsprocessen. Parlamentet betonar behovet av att genomföra de relevanta rekommendationerna från OSSE/ODIHR i god tid före lokalvalen i mars 2018.
13. Europaparlamentet uppmanar med kraft regeringen att ansluta sig till ett världsomfattande moratorium för dödsstraffet, som ett första steg på vägen mot dess allmänna avskaffande.
14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att ytterligare stödja utbildningsprogram som gör det möjligt för unga vitryssar att studera i EU genom att påskynda handläggningen av visum- och stipendieansökningar.

Torsdagen den 6 april 2017

15. Europaparlamentet välkomnar rådets beslut av den 27 februari 2017 att förlänga de restriktiva åtgärderna mot fyra enskilda personer och vapenembargot mot Vitryssland till den 28 februari 2018. Parlamentet uppmanar utrikesjänssten att fortsätta att nära följa och övervaka situationen i landet i syfte att bedöma effektiviteten av EU:s politik om ett konstruktivt återupptagande av förbindelserna. Parlamentet anser att EU bör fastställa tydliga riktmärken i form av konsekventa villkorsklausuler avseende mänskliga rättigheter, för att säkerställa reformer som skyddar grundläggande friheter och mänskliga rättigheter.

16. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att bedöma huruvida högsta standarder för kärnsäkerhet garanteras för det kärnkraftverk i Ostrovet som är under konstruktion, och om en EU-garanti till EIB inte slutligen skulle användas för att finansiera detta kärnkraftverk i Vitryssland och om en sådan garanti är förenlig med EU:s sanktioner mot Ryska federationen.

17. Europaparlamentet bekräftar sitt åtagande att arbeta till förmån för det vitryska folket, stödja deras prodemokratiska ambitioner och initiativ samt bidra till en stabil, demokratisk och blomstrande framtid för Vitryssland. Parlamentet upprepar att respekten för grundläggande medborgerliga friheter, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter är avgörande för utformningen av vidare förbindelser mellan EU och Vitryssland.

18. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Europeiska utrikesjänssten, medlemsstaterna, OSSE/ODHIR, Europarådet, de vitryska myndigheterna och OSSE:s parlamentariska församling.
